

Best practice gebruik niet steriele handschoenen op de IC. No Risk? No glove!

Rationale

Het doel van het dragen van niet steriele handschoenen is tweeledig:

1. Het beperken of voorkomen van contaminatie van handen van zorgmedewerkers met micro-organismen die overgedragen kunnen worden naar andere patiënten of medewerkers. Waardoor de incidentie van zorg-gerelateerde infecties bij zowel patiënten als medewerkers wordt verlaagd.
2. Het beschermen van de handen tegen contact met chemicaliën.

Het – onnodig - dragen van deze handschoenen is niet wenselijk omdat dit leidt tot:

1. Meer afval en meer uitstoot van CO₂ en andere vervuilende stoffen.
2. Onwenselijk minder gebruik van handdesinfectiemiddelen. Handschoenen worden nu vaak gebruikt in plaats van het doen van handdesinfectie. ⁽³⁾ Het niet dragen van handschoenen kan men bewuster maken op de mogelijke contaminatie van de eigen handen. En daarmee de noodzaak tot handdesinfectie meer voelbaar maken.
3. Het risico op bacteriële translocatie naar schone gebieden door contaminatie via deze handschoenen. ⁽⁴⁾

Wanneer wel (en niet) gebruiken van handschoenen

Wanneer moeten niet steriele handschoenen **wél** gedragen worden:

1. Bij contact met elke patiënt in isolatie en contact met de materialen in diens omgeving.
2. Bij (kans op) contact met bloed, slijmvliezen en lichaamsvloeistoffen. Bijvoorbeeld bij wond- en mondverzorging, het opruimen van een zakje met braaksel, het opruimen van gecontamineerd materiaal zoals een gebruikt laryngoscoopblad, het prikken van een infuus of arteriële lijn en het verschonen van vuil beddengoed. NB trek na elke actie de handschoenen uit, desinfecteer handen en doe zo nodig voor een volgende handeling nieuwe handschoenen aan.
3. Als er kans bestaat op contaminatie van en opname via de eigen huid van de zorgmedewerker van medicatie, zoals bij het klaarmaken van medicatie.
4. Bij (kans op) direct of indirect (braaksel, urine) contact met cytostatica.
5. Het wordt aangeraden om de eigen handen te beschermen door handschoenen te dragen indien men materialen en oppervlakten met 70% alcohol gaat desinfecteren.

Omdat in de praktijk heel vaak handschoenen worden gebruikt uit gewoonte een paar voorbeelden van situaties wanneer deze **niet** gedragen hoeven worden:

1. Bij lichamelijk onderzoek.
2. Iemand in bed verplaatsen of mobiliseren.
3. Verschonen van beddengoed dat niet zichtbaar vervuild is.
4. Scheren, helpen met eten.

5. Toedienen van medicatie via maagsonde, infuus, spuitpomp of subcutaan, wisselen van een infuuszak

Onderzoek heeft aangetoond dat handschoenen die uit de doos worden gehaald al gecontamineerd kunnen zijn met micro-organismen. ^(6,7,8) Hiermee is de noodzaak tot handdesinfectie na gebruik dus nog groter.

Milieu impact niet steriele handschoenen

Elke handschoen geeft 26 gram uitstoot van CO₂eq en draagt met ongeveer 4 gram per handschoen bij aan de afvalberg. ⁽²⁾ In een enkel ziekenhuis van bijna 600 bedden resulteerde dit in 25.000 kg afval per jaar.

Uit onderzoek is gebleken dat per IC patiënt per dag 108 handschoenen gebruikt worden en dat handschoenen een belangrijke bijdrage leveren aan de milieu impact van de zorg op de IC. ^(2,8)

Reductie gebruik

Inventariseer of er momenten en procedures zijn waarop standaard handschoenen worden gedragen wanneer dit niet geïndiceerd is.

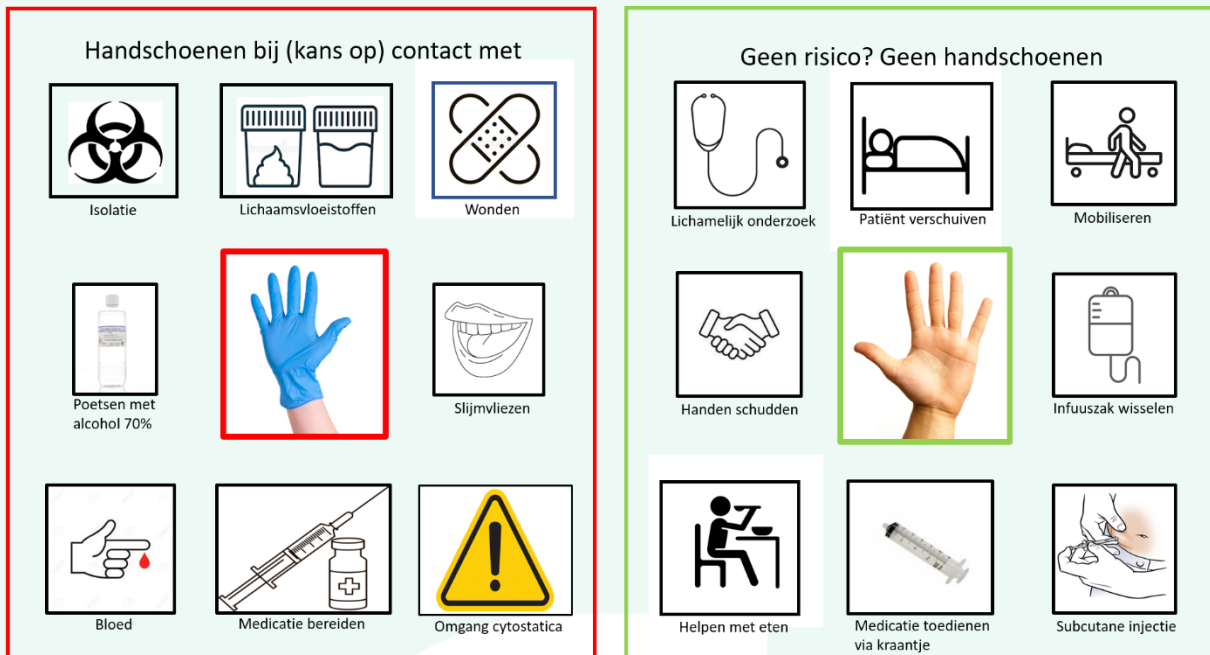
Maak inzichtelijk wanneer wel en geen handschoenen moeten worden gebruikt en waarom. En wanneer handhygiëne moet worden toegepast. En maak zichtbaar of dit daadwerkelijk op de goede manier gebeurt. Door scholing, infographics, inzichtelijk maken van de aantallen handschoenen en benodigde en daadwerkelijk gebruikte hoeveelheid handdesinfectans. En vraag in een concrete situatie regelmatig of er een indicatie is om wel of geen handschoenen aan te doen. Om mensen aan het denken te zetten.

Maak inzichtelijk wat de milieu-impact is van incorrect gebruik van handschoenen. En of de aandacht voor correct gebruik leidt tot beter gebruik van zowel handschoenen als handdesinfectans.

Conclusie

Niet steriele handschoenen zijn een belangrijke bijdragende factor aan de milieuvervuiling die ontstaat door zorg op de IC. Draag *geen* handschoenen als er *geen* risico is op contaminatie met micro-organismen, lichaamsvloeistoffen of chemicaliën. Gebruik vaker handdesinfectans.

Infographic VHIG: [Green Team infographic HANDSCHOENEN drukwerk \(vhig.nl\)](https://www.vhig.nl/green-team-infographic-handschoenen-drukwerk)

Wissel handschoenen en gebruik handdesinfectie voor en na elke procedure!
 Zoals bv na verwijderen van vies wondverband en voor het plaatsen van schoon verband.

Bronnen

1. Rapport green team VHIG “No risk? No glove!”
2. Journal of the Royal Society of Medicine. 2021. Rizan et al. Environmental impact of personal protective equipment distributed for use by health and social care services in England in the first six months of the COVID-19 pandemic.
3. Journal of Hospital Infection. 2017. Loveday et al. epic3: National Evidence-Based Guidelines for Preventing Healthcare-Associated Infections in NHS Hospitals in England.
4. American Journal of Infection Control. 2017. Wilson et al. Applying human factors and ergonomics to the misuse of nonsterile clinical gloves in acute care.
5. American Medical Journal. 2013. Brooks et al. Bacterial contamination of unused, disposable, non-sterile gloves on a hospital orthopaedic ward.
6. Hospital topics. 2017. Moran and Heuertz. Cross contamination: are hospital gloves reservoirs for nosocomial infections.
7. Journal of Hospital Infection. 2016. Assadian et al. Can the design of glove dispensing boxes influence glove contamination?
8. Intensive Care Medicine. 2022. Hunfeld et al. Circular material flow in the intensive care unit - environmental effects and identification of hotspots.

DISCLAIMER:

DIT DOCUMENT IS OPGESTELD DOOR DE COMMISSIE DE GROENE IC VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR INTENSIVE CARE. DE COMMISSIE SPANT ZICH IN OM DE INHOUD VAN DIT DOCUMENT ZO ACTUEEL MOGELIJK TE HOUDEN. ONDANKS DEZE ZORG EN AANDACHT IS HET MOGELIJK DAT DE INHOUD ONVOLLEDIG EN/OF ONJUIST IS. GEBRUIK, OPENBAARMAKING, VERMENIGVULDIGING, VERSPREIDING EN/OF VERSTREKKING VAN DEZE INFORMATIE AAN DERDEN IS TOEGESTAAN, MITS DE JUISTE BRONVERMELDING GEHANTEERD WORDT.